

[Etusivu](#) » [Päätökset](#) » [Ennakkopäätökset](#) » [2024](#) » KHO:2024:103

KHO:2024:103

Elinkeinotulon verotus – Korkojen vähennyskelpoisuus – Korkovähennysrajoitusten soveltaminen –
Konserniyhteys – Saatava vakuutena – Koron käsite – Valuuttakurssivoitto – Valuuttakurssitappio – Vieraan
pääoman suoritus

Ennakkopäätösnumero:

KHO:2024:103

Antopäivä:

17.09.2024

Taltionumero:

2524

Diaarinumero(t):

493/2024

ECLI-tunniste:

ECLI:FI:KHO:2024:103

A Oy oli ottanut emoyhtiöltään Norjan kruunun määräisen velan. Asiassa oli ratkaistavana, oliko A Oy:n sanotun velan pääomasta ja korosta aiheutuvia realisoituneita valuuttakurssivoittoja ja -tappioita pidettävä yhtiön elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettuna korkotulona ja korkomenona.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:ssä säädetään lain 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen korkojen vähennyskelpoisuudelle asetetuista rajoituksista. Kurssitappioiden vähennyskelpoisuudesta säädetään puolestaan saman lain 18 §:n 1 momentin 3 kohdassa. Lain lähtökohtana siten on se, etteivät kurssitappiot ole korkoa ja etteivät lain 18 a §:n rajoitukset koske kurssitappioiden vähennyskelpoisuutta. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a § perustuu veron kiertämisen estämistä koskevaan direktiiviin (ATAD), joten asiassa oli myös otettava huomioon direktiivin tulkintavaikutus. Mainitussa direktiivissä 'vieraan pääoman menoilla' tarkoitetaan muodoltaan kaikenlaisen velan korkomenoja tietyt vieraan pääoman ja rahoituksen hankkimiseen liittyvistä välineistä johtuvat valuuttakurssivoitot ja -tappiot mukaan lukien. Vieraan pääoman sisällyttämisen osalta koron käsitteeseen direktiivi jättää harkintavaltaa kansalliselle lainsäätäjälle. Korkoa vastaavat menot on kansallisesti määriteltävä, ja niihin on luettava vain tietyt vieraan pääoman ja rahoituksen hankkimiseen liittyvistä välineistä johtuvat valuuttakurssivoitot ja -tappiot.

Koska Norjan kruunun määräisen lainan pääomasta aiheutuvat realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot eivät luonteeltaan poikkea vieraan pääoman suorituksista, ne eivät olleet elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:ssä tarkoitettua korkotuloa ja -menoa. Realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot olivat sen sijaan osa lainan korkomenoja siltä osin kuin ne aiheutuivat Norjan kruunun määräisestä lainasta johtuvasta korosta. Näin ollen tältä osin realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot olivat elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettua korkomenoa tai korkotuloa.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu verovuosille 2023 ja 2024.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 18 § 1 momentti 2 ja 3 kohta, 18 a § 1 ja 2 momentti

Sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta annetun neuvoston direktiivin 2016/1164/EU (ATAD) 2 artikla 1 kohta ja 3 artikla

Ks. myös KHO 2024:58 ja vrt. KHO 2021:123

Päätös, jota muutoksenhaku koskee

Keskusverolautakunta 19.1.2024 nro 2/2024

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Veronsaajien oikeudenvallontayksikön valitus hylätään ennakkoratkaisukysymyksen 1 osalta. Keskusverolautakunnan päätöstä ei muuteta tältä osin.

Valitus hyväksytään osittain ennakkoratkaisukysymyksen 2 osalta. Keskusverolautakunnan päätös kumotaan ja uutena ennakkoratkaisuna lausutaan tältä osin, että A Oy:n emoyhtiöltään olevasta Norjan kruunun määräisen lainan *pääomasta* aiheutuneet realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot eivät ole A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettua korkotuloa ja -menoa. Sanotusta lainasta johtuvasta *korosta* aiheutuvat realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot ovat A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettua korkotuloa ja -menoa.

Asian tausta

Ennakkoratkaisuhakemus keskusverolautakunnalle

(1) A Oy on ennakkoratkaisuhakemuksessaan esittänyt muun ohella seuraavaa:

(2) A Oy omistaa kiinteistöjä ja kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeita Suomessa.

(3) Yhtiön koko osakekannan omistaa norjalainen B AS. Yhtiö on ottanut emoyhtiöltään Norjan kruunun määräisen velan (sisäinen laina), jonka pääoman määrä on 30.6.2023 ollut noin 62 000 000 euroa.

(4) Yhtiö on 28.3.2023 tehnyt kolmansien osapuolten kanssa lainasopimuksen, jonka perusteella yhtiö on ottanut velkaa (ulkoinen laina) niin, että velan pääoman määrä on 30.6.2023 ollut noin 102 600 000 euroa. Ulkoinen laina on etusijainen suhteessa muihin yhtiön velkoihin.

(5) Ulkoisen lainan antajat ovat vaatineet lainan vakuudeksi markkinakäytännön mukaisen kattavan vakuuspaketin. Ulkoisen lainan vakuutena ovat yhtiön omistamat kiinteistöt, kiinteistöyhtiöiden osakkeet, lainasaamiset kiinteistöyhtiöiltä ja yhtiön päivittäisessä käytössä oleva pankkitili, kiinteistöyhtiöiden omistamat kiinteistöt sekä kiinteistöyhtiöiden keskinäiset saamiset, joita ei ennakkoratkaisuhakemuksen jättöhetkellä ole ollut eikä todennäköisesti tulekaan, ja yhtiön päivittäisessä käytössä olevat muut kuin lainanantajapankeissa olevat pankkitilit sekä emoyhtiön omistamat yhtiön osakkeet ja sisäinen laina.

(6) Tosiasiallisia taloudellista arvoa omaavia vakuuksia ovat yhtiön omistamat kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeet ja kiinteistöt, joiden käypä arvo on yhteensä noin 153 400 000 euroa. Yhtiön kiinteistöomistukset tarjoavat ulkoiselle lainalle täyden vakuuden.

(7) Sisäisellä lainalla ei ole vakuusarvoa, koska ulkoisella lainalla on etusija suhteessa sisäiseen lainaan. Ulkopuoliset lainanantajat ovat kuitenkin vaatineet sisäisen lainan ulkoisen lainan vakuudeksi, jotta mahdollisessa ulkoisen lainan laiminlyöntitilanteessa lainanantajilla on varsinaisten vakuuksien lisäksi omistusoikeus myös sisäiseen lainaan. Käytännössä tämä sopimusehto vain helpottaa ulkoisen lainan vakuutena olevien yhtiön osakkeiden myyntiä mahdollisessa realisointitilanteessa. Tämän vuoksi ulkopuoliset lainanantajat vaativat säännönmukaisesti lainan vakuudeksi myös velallisyhtiöiltä olevat sisäiset lainasaamiset, vaikka niillä ei käytännössä ole vakuusarvoa. Yhtiöltä olevien sisäisten saatavien panttauksessa ei siis ole kysymys pankkilainan varsinaisista vakuuksista, vaan ainoastaan sopimusehdosta, joka helpottaa varsinaisten vakuuksien realisointia.

Ennakkoratkaisuhakemuksessa esitetyt kysymykset

(8) A Oy on pyytänyt keskusverolautakunnalta ennakkoratkaisua seuraaviin kysymyksiin:

1. Pidetäänkö yhtiön ulkopuoliselta ottaman lainan korkomenoja joltain osin konserniyhteydessä olevalle osapuolelle suoritettuina korkomenoina elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 7 momentin nojalla sillä perusteella, että lainan vakuutena on yhtiön emoyhtiön saaminen, jolla ei jäljempänä kuvatulla tavalla ole vakuusarvoa?
2. Pidetäänkö yhtiön emoyhtiöltään olevasta Norjan kruunun määräisen lainan pääomasta ja koroista syntyviä realisoituneita ja realisoitumattomia valuuttakurssivoittoja ja -tappioita yhtiön elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettuina korkotuloina ja korkomenoina?

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu 19.1.2024 verovuosille 2023 ja 2024

(9) *Keskusverolautakunta* on lausunut ennakkoratkaisuna seuraavaa:

1. Yhtiön ulkopuoliselta ottaman lainan korkomenoja ei miltään osin pidetä konserniyhteydessä olevalle osapuolelle suoritettuina korkomenoina elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 7 momentin 2 kohdan nojalla.
2. Yhtiön emoyhtiöltään olevasta Norjan kruunun määräisen lainan pääomasta ja koroista syntyviä realisoituneita valuuttakurssivoittoja ja -tappioita pidetään yhtiön elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettuina korkotuloina ja korkomenoina.

(10) Ennakkoratkaisukysymyksen 1 osalta keskusverolautakunta on päätöksensä perusteluissa todennut, että saadun selvityksen perusteella asiassa ei ole kysymys korkomenojen vähennysrajoitusten kiertämisestä kolmannen osapuolen kautta järjestettävällä lainoituksella. Sisäisellä lainalla ei myöskään ole ollenkaan vakuusarvoa, koska sille ei voida saada suoritusta, jos ulkoiselle lainalle ei saada suoritusta. Näin ollen keskusverolautakunta on katsonut, ettei ulkoinen laina ole konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettua velkaa sillä perusteella, että sen vakuutena on muun ohessa konserniyhteysosapuolen saatava.

(11) Ennakkoratkaisukysymyksen 2 osalta keskusverolautakunta on päätöksensä perusteluina katsonut, että Norjan kruunun määräisestä lainasta johtuvat koron tai pääomalyhennyksen määrään vaikuttavat valuuttakurssivoitot ja -tappiot ovat osa vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen kustannuksia ja siten laissa tarkoitettua korvausta vieraan pääoman ehtoisestä rahoituksesta. Kuitenkin lain sanamuoto ("korkoa ja sitä vastaavia muita suorituksia") huomioon ottaen keskusverolautakunta on katsonut, että vain realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot, jotka vaikuttavat vieraasta pääomasta suoritettuun määrään verovuonna, ovat elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja korkomenoja ja korkotuloja.

Vaatimukset korkeimmassa hallinto-oikeudessa

(12) *Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö* on valituksessaan vaatinut, että keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu kumotaan. Ennakkoratkaisukysymyksen numero 1 osalta uutena ennakkoratkaisuna on lausuttava, että A Oy:n ulkopuoliselta ottaman lainan korkomenoja pidetään konserniyhteydessä olevalle osapuolelle suoritettuina korkomenoina elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 7 momentin nojalla.

Ennakkoratkaisukysymyksen numero 2 osalta uutena ennakkoratkaisuna on lausuttava, että A Oy:n emoyhtiölleen olevasta Norjan kruunun määräisen lainan pääomasta ja koroista syntyviä valuuttakurssivoittoja ja -tappioita ei pidetä A Oy:n elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettuina korkotuloina ja korkomenoina.

(13) A Oy on vaatinut Veronsaajien oikeudenvallontayksikön valituksen hylkäämistä.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun perustelut

Kysymyksenasettelu

(14) Asiassa on *ennakkoratkaisukysymyksen 1* osalta ratkaistavana, pidetäänkö yhtiön ulkoisen lainan korkomenoa joltain osin konserniyhteydessä olevalle osapuolelle suoritettuna korkomenona elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 7 momentin nojalla sillä perusteella, että lainan vakuutena on yhtiön emoyhtiön saatava yhtiöltä itseltään.

(15) *Veronsaajien oikeudenvallontayksikön* mukaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 7 momentin 2 kohdan sanamuodosta tai lain esitöistä ei ole johdettavissa säännöksen sanamuodosta poikkeavaa tulkintaa, jonka mukaan muulta kuin konserniyhteysosapuolelta otettua velkaa ei katsottaisi konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otetuksi velaksi sillä perusteella, että saatava on mahdollisesti vakuusarvoton esimerkiksi vakuuksien etusijajärjestyksen vuoksi. Perusteeton on yhtiön väite siitä, että velallisyhtiöltä olevien konsernin sisäisten saamisten panttauksessa osana markkinakäytännön mukaista vakuuspakettia ei olisi kysymys pankkilainan varsinaisista vakuuksista vaan vakuuksien realisointia helpottavista sopimusehdoista. Yhtiön käsityksellä konsernin sisäisen lainan vakuusarvosta ei ole merkitystä asian arvioimisen kannalta. Hakemuksessa kuvattua ulkoista lainaa on pidettävä konserniyhteysosapuolelta otettuna velkana, koska ulkoisen lainan vakuutena on konsernin sisäinen laina.

(16) *A Oy:n* mukaan oikeudenvallontayksikön vaatimus on elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 7 momentin sanamuodon vastainen. Valituksessa ei oteta kantaa siihen, miten lainkohtaan sisältyvää ilmausta ”siltä osin kuin” pitäisi tulkita. Yhtiö on itse esillä olevan sisäisen lainan velallinen. Sisäinen laina on vakuudeton, eli emoyhtiö ei saa saatavalleen suoritusta, jos ulkoista lainaa ei pystytä maksamaan. Sisäisen lainan vakuusarvo on näin ollen käytännössä nolla. On selvää, että esimerkiksi pieni konserniyhteysosapuolen saatava vakuutena ei voi tehdä isosta ulkoisesta lainasta kaikilta osin konserniyhteysvelkaa. Lain sanamuodon mukaan ulkoisen lainan on katsottava saastuvan vain siltä osin kuin ulkoisen lainan vakuutena oleva konserniyhteysosapuolen saatava tosiasiallisesti ja taloudellisesti tarjoaa vakuusarvoa. Näin voi olla esimerkiksi siinä tapauksessa, että sisäinen saatava olisi toiselta kuin ulkoisen velan ottaneelta konserniyhtiöltä.

(17) Asiassa on *ennakkoratkaisukysymyksen 2* osalta ratkaistavana, pidetäänkö yhtiön emoyhtiölleen olevasta ulkomaan valuutassa olevan lainan pääomasta ja koroista syntyviä realisoituneita ja realisoitumattomia valuuttakurssivoittoja ja -tappioita elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettuna yhtiön korkotulona ja korkomenona.

(18) *Oikeudenvallontayksikkö* on katsonut, että veron kiertämisen torjuntaa koskevan direktiivin mukaan vieraan pääoman menoina pidetään vain tiettyjä valuuttakurssimuutoksia, joiden on liityttävä vieraan pääoman ja rahoituksen hankintaan. Valuuttakurssimuutokset eivät ole korvausta vieraasta pääomasta vaan välitön seuraus valuuttakurssin muuttumisesta. Ulkomaan rahan määräiseen lainaan kohdistuvat valuuttakurssivoitot ja -tappiot vaikuttavat pääasiassa lainapääomaan ja realisoituvat vasta myöhemmin lainan lyhennyksen yhteydessä tai eivät välttämättä koskaan. Lainapääomassa tai sen takaisinmaksussa ei ole kysymys korkoa vastaavasta suorituksesta. Valuuttakurssimuutokset eivät myöskään ole verrattavissa rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyvinä suorituksina pidettäviin takaus- ja vakuuspalkkioihin eivätkä lainan myöntämisestä perittäviin toimitus-, järjestely- tai välityspalkkioihin. Norjan kruunun määräisestä lainasta johtuvat koron tai pääomalyhennyksen määrään vaikuttavat valuuttakurssivoitot ja -tappiot eivät ole elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettua korvausta vieraan pääoman ehtoista rahoituksesta. Asiaa ei ole arvioitava toisin korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksen KHO 2021:123 perusteella.

(19) *Yhtiö* on katsonut, että lainapääoman takaisinmaksun yhteydessä realisoituva valuuttakurssimuutos on lainapääomasta erillinen erä, joka vaikuttaa yhtiön hankkiman rahoituksen kustannusten määrään. Kysymys on näin ollen korkoa vastaavasta suorituksesta, jota tulee käsitellä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentin mukaisena korkotulona tai -menona. Merkitystä ei ole sillä, että valuuttakurssimuutokset syntyvät lainan osapuolista riippumatta.

Sovellettavat kansalliset säännökset

(20) *Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 §:n 1* momentin 2 kohdan mukaan vähennyskelpoisia ovat myös elinkeinotoiminnasta johtuneen velan korko, myös silloin, kun korko riippuu liikkeen tuloksesta.

(21) Saman momentin 3 kohdan mukaan vähennyskelpoisia ovat myös elinkeinotoiminnasta johtuneesta velasta tai saamisesta aiheutuneet indeksi- ja kurssitappiot sekä velkaa tai saamista valuuttakurssimuutoksilta suojaavan termiinisopimuksen tai vastaavan suojausinstrumentin arvonlaskut.

(22) Saman lain 18 a §:n 1 momentin mukaan yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut korot ovat vähennyskelpoisia 18 a §:ssä säädetyllä tavalla, jollei 18 b §:ssä toisin säädetä.

(23) Saman pykälän 2 momentin mukaan korkomenolla ja korkotulolla tarkoitetaan mainitussa pykälässä korkoa ja sitä vastaavia muita suorituksia, jotka ovat korvausta vieraasta pääomasta sekä rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä suorituksia.

(24) Saman pykälän 7 momentin 2 kohdan mukaan, jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin velan vakuutena on konserniyhteysosapuolen saatava.

Unionin oikeuden säännökset

(25) *Sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta annetun neuvoston direktiivin 2016/1164/EU (jäljempänä ATAD) johdannon 6 kohdan kahden ensimmäisen virkkeen mukaan yritysryhmät ovat maailmanlaajuisten verojensa alentamiseksi yhä enemmän toteuttaneet veropohjan rapautumiseen ja voittojen siirtämiseen johtavia toimia liiallisilla korkosuorituksilla. Tällaisten käytäntöjen estämiseksi on tarpeen vahvistaa koron vähennysoikeutta rajoittava sääntö, jolla rajoitetaan verovelvollisten ylimenevien vieraan pääoman menojen vähennyskelpoisuutta.*

(26) Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan mainitussa direktiivissä tarkoitetaan 'vieraan pääoman menoilla' muodoltaan kaikenlaisen velan korkomenoja, muita kansallisessa lainsäädännössä määriteltyjä, korkoa ja rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä menoja taloudellisesti vastaavia menoja, kuten esimerkiksi voitto-osuuslainoista kertyvät maksut, vaihtovelkakirjalainojen ja nollakuponkilainojen kaltaisten välineiden laskennalliset korot, vaihtoehtoisten rahoitusjärjestelyjen kuten islamilaisen rahoituksen mukaiset määrät, rahoitusleasingmaksujen rahoituskustannusosuus, asianomaisen omaisuuserän tasearvoon pääomitettu korko tai pääomitettujen korkojen kuoletukset, siirtohinnoittelusääntöjen mukaiset rahoitustuottojen määrät soveltuviissa tapauksissa, vieraaseen pääomaan liittyvien johdannaisinstrumenttien tai suojausjärjestelyjen mukainen nimelliskorkojen määrä, tietyt vieraan pääoman ja rahoituksen hankkimiseen liittyvistä välineistä johtuvat valuuttakurssivoitot ja -tappiot, rahoitusjärjestelyistä aiheutuvat vakuusmaksut, vieraaseen pääomaan liittyvät järjestelymaksut ja samankaltaiset kulut.

(27) Direktiivin 3 artiklan mukaan direktiivi ei estä soveltamasta kansallisia tai sopimusperusteisia määräyksiä, joiden tarkoituksena on varmistaa laajempi suoja kotimaiselle yhteisöveropohjalle.

(28) Direktiivin 4 artikla sisältää korkojen vähennysoikeutta rajoittavat säännökset.

Kansallisten säännösten esitöitä

(29) *Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja verotusmenettelystä annetun lain 65 §:n muuttamisesta annetussa hallituksen esityksessä 146/2012 vp (elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n yksityiskohtaiset perustelut) on todettu, että ehdotetun 6 momentin (nykyisin 7 momentti) mukaan velkaa pidettäisiin etuyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna, jos etuyhteydessä oleva osapuoli antaa muulle kuin etuyhteydessä olevalle osapuolelle, esimerkiksi pankille, lainan tai etuyhteysosapuolen velan vakuudeksi saatavan ja muu kuin etuyhteydessä oleva osapuoli lainaa varat toiselle etuyhteydessä olevalle osapuolelle. Vakuus voisi tehdä muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta otetun velan etuyhteydessä olevalta osapuolelta otetuksi, jos velan vakuutena on saatava. Rajoitus soveltuisi back-to-back järjestelyihin ja vakuutena oleviin saataviin tietyin edellytyksin. Tällaisessa tilanteessa muu kuin etuyhteydessä oleva osapuoli voi periä etuyhteydessä olevalta velalliselta koron ja maksaa saamastaan lainasta tai vakuutena olevasta saatavasta korvauksen toiselle etuyhteydessä olevalle osapuolelle. Mikäli vakuudeksi annettaisiin esimerkiksi muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta velan ottaneen yhteisön osakkeet, tällaisen vakuuden ei katsottaisi tekevän velasta etuyhteysosapuolelta otettua. Tavoitteena on helpottaa niin yritys- kuin kuntakonsernien keskitetyn rahoituksen hoitamista, kun vain vakuutena oleva saatava tai velan muu yhteys saatavaan voi merkitä muulta kuin etuyhteysosapuolelta otetun velan pitämistä etuyhteysosapuolelta otettuna.*

(30) *Korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta annetussa hallituksen esityksessä 150/2018 vp* (jakso 3.4.1. Euromääräinen raja vähennyskelpoisille korkomenoille, Konserniyhteyden määritelmä) on todettu, että nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan velkaa pidetään konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna, jos konserniyhteydessä oleva osapuoli antaa muulle kuin konserniyhteydessä olevalle osapuolelle, kuten pankille, lainan tai konserniyhteysosapuolen velan vakuudeksi saatavan ja muu kuin konserniyhteydessä oleva osapuoli lainaa varat toiselle konserniyhteydessä olevalle osapuolelle. Direktiiviin ei sisälly vastaavaa sääntelyä. Kansalliseen säännökseen sisältyvän määräyksen tarkoituksena on ehkäistä konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen vähennysrajoituksen kiertämistä kolmannen osapuolen kautta järjestettävän lainoituksen kautta. Säännöksen merkitys olisi jatkossa pienempi sen johdosta, että korkovähennysrajoituksen piiriin kuuluisivat myös muut kuin konserniyhteysosapuolilta otetut korkomenot. Konserniyhteysosapuolilta ja toisaalta ulkopuolisilta otettujen korkomenojen erilaisesta kohtelusta johtuen säännös olisi kuitenkin edelleen tarpeellinen, jotta konserniyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen vähennysrajoitusta ei voitaisi kiertää siirtämällä varat ensin kolmannelle osapuolelle ja sieltä konserniyhteysosapuolelle. Säännöksen tarkoituksen ja tavoitteen toteutumisen kannalta säännöksen soveltamisala olisi tarkoituksenmukaista säilyttää nykyiseen tapaan yleisenä ilman, että säännöksessä nimitään sen soveltamisalaan kuuluvia järjestelyjä.

(31) Saman hallituksen esityksen mukaan (elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n yksityiskohtaiset perustelut) pykälän 2 momentissa säädettäisiin koron käsitteestä tätä pykälää sovellettaessa. Korolla tarkoitettaisiin sekä korkomenoja että korkotuloja, ja näiden molempien määritelmä olisi tässä pykälässä sama. Korkotulon käsite liittyisi nettokorkomenojen määrittämiseen.

(32) Saman hallituksen esityksen mukaan tuloverolainsäädännössä ei nykyisin ole määritelty velan ja koron käsitteitä. Verotuksessa korkona on pidetty korvausta, joka perustuu siihen, että velallinen on saanut käyttöönsä vierasta pääomaa. Tavallisesti kyse on ajankuluminen ja vieraan pääoman määrään perustuvasta prosentuaalisesta tai velan syntyessä maksettusta kertakaikkisesta korvauksesta. Tällaisia suorituksia ovat myös korkoihin rinnastuvat muut kuin koroksi nimetyt suoritukset, joiden suuruus määräytyy koron laskemisessa noudatettavien periaatteiden mukaisesti. Nykyiseen tapaan korkona pidettäisiin tätä pykälää sovellettaessa suorituksia, joita verotuksessa pidetään korkona. Koron käsitteen sisältö ei tältä osin muuttuisi nykyiseen sääntelyyn verrattuna.

(33) Saman hallituksen esityksen mukaan 2 momentissa säädettäisiin lisäksi, että koron käsite kattaisi direktiivin edellyttämällä tavalla myös rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyvät suoritukset. Tältä osin koron käsite olisi laajempi kuin nykyisessä sääntelyssä. Rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä korkona pidettäviä menoja olisivat vieraan pääoman ehtoisen rahoitukseen liittyvät suoritukset. Säännös ei koskisi oman pääoman ehtoisen rahoituksen hankinnasta kertyviä menoja, kuten listautumismenoja.

(34) Samassa hallituksen esityksessä on vielä todettu, että vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä menoja ja siten korkona pidettäviä suorituksia olisivat lainanottoon liittyvät liitännäiskulut ja suoritukset. Näitä ovat esimerkiksi takaus- ja vakuuspalkkiot, lainan myöntämisestä perittävät toimitus-, järjestely- ja välityspalkkiot sekä niitä vastaavat menot. Momentissa tarkoitettuja menoja olisivat myös rahoituksen hankintaan liittyvät laina-aikaiset menot, esimerkiksi lainaehtoien muuttamisesta perittävät palkkiot tai lainan ennaikaisesta maksamisesta perittävät kulut, kuten korkoerokorvaus. Vastaavat tulot olisivat korkotuloja. Momentissa tarkoitettuna korkona ei pidettäisi suorituksia, jotka kertyvät muista kuin lainan järjestämiseen liittyviin palveluihin.

Oikeudellinen arviointi ja johtopäätös

Ennakkoratkaisukysymys 1

(35) Keskusverolautakunta on perustellut antamaansa ennakkoratkaisua tältä osin viittaamalla elinkeinotulon verottamisesta annetun lain esitöistä ilmenevään lain 18 a §:n 7 momentin tarkoitukseen ehkäistä konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen vähennysrajoituksen kiertämistä kolmannen osapuolen kautta järjestettävän lainoituksen kautta.

(36) Keskusverolautakunta on lisäksi todennut, että saadun selvityksen perusteella esillä olevassa asiassa ei ole kysymys konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen vähennysrajoituksen kiertämisestä kolmannen osapuolen kautta järjestettävällä lainoituksella. Sisäisellä lainalla ei myöskään ole hakemuksessa esitetyllä tavalla lainkaan vakuusarvoa, koska sille ei voida saada suoritusta, jos ulkoiselle lainalle ei saada suoritusta. Yhtiön kiinteistöomistukset tarjoavat hakemuksen mukaan ulkoiselle lainalle täyden vakuuden.

(37) Tämän vuoksi keskusverolautakunta on katsonut, ettei ulkoista lainaa tule miltään osin pitää konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana sillä perusteella, että sen vakuutena on muun ohessa konserniyhteysosapuolen saatava.

(38) Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät keskusverolautakunnan päätöksen perustelut ja keskusverolautakunnan soveltamat oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, keskusverolautakunnan päätöksen muuttamiseen ole perusteita ennakkoratkaisukysymyksen 1 osalta.

Ennakkoratkaisukysymys 2

(39) Keskusverolautakunta ei ole antamassaan ennakkoratkaisussa katsonut, että Norjan kruunun määräisen lainan pääomasta ja koroista syntyvät realisoitumattomat valuuttakurssivoitot ja -tappiot olisivat yhtiön elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettua korkotuloa ja korkomenoa. Ennakkoratkaisua ei näin ollen ole tältä osin syytä muuttaa Veronsaajien oikeudenvallontayksikön vaatimuksen johdosta.

(40) Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:ssä säädetään lain 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen korkojen vähennyskelpoisuudelle asetetuista rajoituksista. Kurssitappioiden vähennyskelpoisuudesta säädetään puolestaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 §:n 1 momentin 3 kohdassa. Lain lähtökohtana siten on se, etteivät kurssitappiot ole korkoa ja etteivät lain 18 a §:n rajoitukset koske kurssitappioiden vähennyskelpoisuutta.

(41) Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a § perustuu edellä selostetulla tavalla ATAD:iin. ATAD:n tulkintavaikutuksen vuoksi korkein hallinto-oikeus on ennakkopäätöksessään KHO 2021:123 katsonut, että asiassa esillä olleen yhtiön ja pankin välillä solmitun koronvaihtosopimuksen mukainen nimelliskorko oli korkoa vastaava suoritus, joka oli korvausta vieraasta pääomasta, ja siten elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:ssä säädettyjen korkojen vähennysoikeuden rajoitusten alainen, vaikka pykälän 2 momentissa ei johdannaissopimuksen perusteella maksettavan nimelliskoron määrää ollut erikseen säädetty kuuluvaksi vähennysrajoitusten alaisten korkojen käsitteeseen. Myös nyt esillä olevassa asiassa ATAD:n tulkintavaikutus on otettava huomioon.

(42) ATAD 2 artiklan 1 kohdan mukaan mainitussa direktiivissä tarkoitetaan 'vieraan pääoman menoilla' muodoltaan kaikenlaisen velan korkomenoja, muita kansallisessa lainsäädännössä määriteltyjä, korkoa ja rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä menoja taloudellisesti vastaavia menoja tietyt vieraan pääoman ja rahoituksen hankkimiseen liittyvistä välineistä johtuvat valuuttakurssivoitot ja -tappiot mukaan lukien.

(43) Vieraan pääoman sisällyttämisen osalta koron käsitteeseen ATAD jättää harkintavaltaa kansalliselle lainsäätäjälle. Korkoa vastaavat menot on kansallisesti määriteltävä, ja niihin on luettava vain tietyt vieraan pääoman ja rahoituksen hankkimiseen liittyvistä välineistä johtuvat valuuttakurssivoitot ja -tappiot. Esillä olevat Norjan kruunun määräisen lainan pääomasta aiheutuvat realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot eivät luonteeltaan poikkea vieraan pääoman suorituksista eivätkä ne siten ole elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:ssä tarkoitettua korkotuloa ja -menoa.

(44) Siltä osin kuin valuuttakurssivoitot ja -tappiot aiheutuvat Norjan kruunun määräisestä lainasta johtuvasta korosta, korkein hallinto-oikeus katsoo, että valuuttakurssivoitot ja -tappiot ovat osa lainan korkomenoa. Siten tältä osin realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot ovat elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettua korkomenoa tai korkotuloa.

(45) Tämän vuoksi keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu on kumottava osittain ennakkoratkaisukysymyksen 2 osalta ja uutena ennakkoratkaisuna on tältä osin lausuttava edellä ratkaisuosasta ilmenevällä tavalla.

Asian ovat ratkaisseet presidentti Kari Kuusiniemi sekä oikeusneuvokset Mikko Pikkujämsä, Vesa-Pekka Nuotio, Joni Heliskoski ja Tero Leskinen. Asian esittelijä Laura Peni.

Äänestyslausunto

Eri mieltä olleen oikeusneuvos Joni Heliskosken äänestyslausunto, johon oikeusneuvos Vesa-Pekka Nuotio yhtyi:

”Olen samaa mieltä kuin enemmistö ennakkoratkaisukysymyksen numero 2 osalta.

Hylkään enemmistön tavoin Veronsaajien oikeudenvallontayksikön valituksen ennakkoratkaisukysymyksen numero 1 osalta. Erimielisyyteni tältä osin kohdistuu päätöksen perusteluihin.

Perustelen kantaani ennakkoratkaisukysymyksen numero 1 osalta seuraavasti:

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 7 momentin mukaan, jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin:

1) konserniyhteydessä olevalla osapuolella on saatava muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta ja saatavalla on yhteys velkaan; tai

2) velan vakuutena on konserniyhteysosapuolen saatava.

Katson, että säännöksen 2 kohtaa on tulkittava osana sääntelyä, jonka tarkoituksena on edellä selostettujen lain esitöiden perusteella lukea korkojen vähennysoikeuden rajoitusten piiriin järjestelyt, joissa etuyhteydessä oleva osapuoli antaa muulle kuin etuyhteydessä olevalle osapuolelle, esimerkiksi pankille, lainan tai etuyhteysosapuolen velan vakuudeksi saatavan ja muu kuin etuyhteydessä oleva osapuoli lainaa varat toiselle etuyhteydessä olevalle osapuolelle. Kyse on siten järjestelyistä, jossa korkoa vähentävän yhtiön ulkopuoliselta osapuolelta ottaman velan pääoman maksajana olisi jokin muu konserniyhteysosapuoli kuin korkoa vähentävä yhtiö. Tällaista tilannetta ei voi aiheutua silloin, kun ulkopuoliselle velkojalle on annettu vakuudeksi korkoja vähentävältä yhtiöltä itseltään oleva toinen saatava. Näin ollen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 7 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja vakuutena olevilla saatavilla tarkoitetaan muilta konserniyhteysosapuolilta kuin itse korkoa vähentävältä yhtiöltä olevia vakuudeksi annettuja saatavia. Tämän vuoksi asiassa ei ole merkitystä sillä, onko B AS:n ennakkoratkaisua hakeneelta ja korkoa vähentävältä A Oy:ltä olevalla ulkopuoliselle rahoittajalle vakuudeksi annettavalla saatavalla taloudellista vakuusarvoa vai ei.”

